

آئین نامه دوره دکتری (Ph.D.)

مقدمه

به منظور تعیین ضوابط کلی دوره دکتری (Ph.D.) در نظام آموزش عالی کشور و با توجه به سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تفویض اختیار به دانشگاهها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی، «آیین نامه دوره دکتری (Ph.D.)» طبق مواد ذیل تدوین می شود.

ماده ۱- برای رعایت اختصار، واژه های زیر در این آیین نامه به کار می رود:

وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکتری: منظور دوره دکتری (Ph.D.) است.

مؤسسه: منظور هر یک از دانشگاهها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت مجازند دوره دکتری را برگزار کنند.

گروه: منظور کوچکترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.

آیین نامه: منظور آیین نامه دوره دکتری است.

ماده ۲- دوره دکتری بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند.

ماده ۳- ضوابط ورود داوطلبان به دوره دکتری به شرح زیر است:

الف - داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی

ب - داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه ای که حسب مورد به تأیید وزارت یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد.

ج - احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته مورد نظر

د - احراز توانایی در زبان خارجی

تبصره ۱- نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی داوطلبان در زبان خارجی براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۲- شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت می تواند برای پذیرش داوطلبان مشمول تعریف «استعداد درخشان» در دوره دکتری، ضوابط ویژه ای را تصویب کند.

تبصره ۳- داوطلب پس از دریافت پذیرش از مؤسسه و نامنویسی در دوره دکتری، دانشجوی دوره دکتری نامیده می شود.

ماده ۴- مسؤولیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیمسال تحصیلی بر عهده «استاد راهنما» است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی ربط تعیین می شود.

تبصره ۱- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسؤولیت راهنمایی رساله دانشجو را بیش از یک استاد راهنما، به طور مشترک، عهده دار می شوند.

تبصره ۲- در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما، یک یا چند تن از اعضای هیأت علمی یا سایر متخصصان به عنوان «استاد مشاور» رساله دانشجو تعیین می شوند.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می شود.

تبصره ۱- واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیتهای پژوهشی دوره، با نظر استاد راهنما و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می شود.

تبصره ۲- حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره های دانشجو در همه دروسها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره های دروسهای گذرانده شده محاسبه می شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما حداکثر در یک نیمسال تحصیلی درسهایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۳- در شرایط خاص و در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی ربط، دانشجو موظف است تعدادی از دروسهای دروه کارشناسی ارشد را به عنوان «درسهای جبرانی» بگذراند. گذراندن این دروسها اجباری است اما نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی شود.

ماده ۶- دانشجو موظف است تا پایان نیمسال اول تحصیلی موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره - چگونگی ارزیابی قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی (ارزیابی جامع) و نحوه تصویب موضوع رساله دانشجو مطابق دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد. مؤسسه موظف است ترتیبی اتخاذ کند که موضوع رساله دانشجو حداکثر تا پایان نیمسال سوم تحصیلی دانشجو به تصویب نهایی برسد.

ماده ۷- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (اعم از: انتشار مقاله در مجلات و همایشهای معتبر علمی، ثبت اختراع، تولید دانش فنی، آثار بدیع هنری و امثال آن)، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره - ترکیب و وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

ماده ۸- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف - قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، خوب)؛

ب - غیرقابل قبول.

تبصره - چنانچه رساله دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۹- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود، دانش آموخته دوره دکتری شناخته می‌شود و به دریافت درجه دکتری نایل می‌گردد.

ماده ۱۰- مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری چهار سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی ربط، حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی به این مدت افزوده می‌شود.

تبصره - در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجو، کمیسیون بررسی موارد خاص مؤسسه با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی و متناسب با کمیت و

کیفیت فعالیتهای علمی دانشجوی، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری قطعی خواهد کرد.

ماده ۱۱- در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می‌شود:

الف - میانگین کل نمره‌های درسهایی که دانشجو گذرانده است (با رعایت تبصره ۲ ماده ۵) کمتر از ۱۶ شود؛

ب - صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دوبار ارزیابی (با رعایت تبصره ماده ۶) احراز نشود؛

ج - رساله دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۸)، «غیرقابل قبول» ارزیابی شود؛

د - مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۱۰) به پایان برسد.

تبصره - در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه‌ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۱۲- این آیین‌نامه در برگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتری است و مؤسسه موظف است دستورالعملهای اجرایی آن را تدوین و پس از تصویب در شورای مؤسسه اجرا کند.

تبصره - تفسیر مواد این آیین‌نامه بر عهده وزارت است و در صورت بروز ابهام در مفاد آن نظر وزارت مورد استناد خواهد بود.

ماده ۱۳- وزارت و مؤسسه به تناسب وظایف خود، دستورالعملهای نظارت بر اجرای دوره دکتری را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و دستورالعملهای اجرایی آن نظارت می‌کنند.

ماده ۱۴- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، چهارده ماده و چهارده تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۱/۲۷

به تصویب شورای عالی برنامه ریزی وزارت رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ و پس از آن در دوره دکتری پذیرفته می‌شوند، لازم الاجراست و با تصویب مؤسسه می‌تواند به دانشجویان دوره‌های قبل نیز تسری یابد.